

9. ואחא שמע הפסד זה המאמר ומה שיש בו מן השגינות ואיך יחסו לחזקיהו מן האולת מה שאין ראוי ליחס כמותו לרעועי ההמון וכמו כן לשיעונו שהורד לו ולפי דעתם הקל והמשובש האדם כשירעב וילך אל הלחם ויאכל ממנו בלי ספק שיכריא מאותו חולי החוק חולי הרעב א"כ כבר נואש ולא ישען באלהיו נאמר להם הוי השוטטים כאשר נודה לשם בעת האכילה שהמציא לי מה שישביע אותי ויסייר רעבתנותי ואחיה ואחוקיים כן אודה לו שהמציא לי רפואה ירפא חילי כשאתרפא ממנו ולא הייתי צריך להקשות על זה הענין הגרוע לולא שהיה מפורסם.

בית המדרש הגדול
פסחים 30 ועד אדר

10. ומלות שאינו ברשותו, יורו ג"כ על שחין רחוי לחדם להחלל לאל חסילו על דבר סכרו. חס ים וכולת בידו וברשותו להשלים סדר הסוף, כי חסילו שחין לו סם בסנו חלה כדי סעודה אחת ולומר מה אוכל למחר הרי הוא מקטני אמנס ויבמות ס"ג, כ"ס להחלל לאל שחין לו מזונות בסיות לאל ידו לחטול ממש שים בידו, או יכול להשתכר אל לרור נקוב, וכמ"ס דוד פ"ט (סללים ס') הבס לנו עזרת מלך וסוף השועת אדם, כלומר כשחין חנו יכולין להשיע עלמנו בדרך סעבוע והשועתו סוף סוף, חז הבס לנו עזרת מלך, כי כשחמנו יכולים להשיע עלמנו בדרך סעבוע, לה נכסס מה' שיעסס לנו כסלחום ושיעזר לנו מסלר :

סמי בית אלרע - סמס
או להבליה, ספי ס

11. הנסים ואף על פי שהן שנוי טבע של מצוי מאחד הנמצאים, הרי טבע אישי בני האדם לא ישנה אותם ה' כלל על דרך הנס, ובגלל היסוד הגדול הזה אמר מי יתן והיה לבבם זה להם וגו' ובגלל זה באו הצווי והאזהרה ותגמול והעונש, וכבר בארנו היסוד הזה בראיותיו בכמה מקומות בחבורינו י"י. ולא אמרנו זאת מפני שאנו בדעה כי שנוי טבע אחד מאישי בני אדם קשה עליו יתעלה, אלא זה אפשרי והוא נמצא תחת היכולת, אלא שלא רצה כלל לעשות זה ולא ירצהו לעולם כפי היסודות החוקיים התורתיים, ואילו היה מרצונו לשנות טבע כל אחד מבני אדם למה שירצה ישתלה מאותו אדם, כי אז היו בטלים שליחת הנביאים וכל הצווי כולה.

כמה אזהרות
חלן ס ס

12. הנה ולומר על הנסים בתוכה וצפורים קודם על הכל וכו' ואם לא אמרו חין מחזירין אותו [טור] וע"ל ס' תרפ"ב וכו' יוכל לאמרו צורך שאר הרמזן ויאמר שרמזן הוא יעשה לנו נסים כמו שעשה צימס ההס וכו' והכינהו [כל זו]:

הנה וכו' ואם לא אמרו חין מחזירין אותו [טור] וע"ל ס' תרפ"ב וכו' יוכל לאמרו צורך שאר הרמזן ויאמר שרמזן הוא יעשה לנו נסים כמו שעשה צימס ההס וכו' והכינהו [כל זו]:

13. על יסוד ההלכה שהטובה בימי חנוכה להזכיר עיצומו של גס בברכת הארץ שבברכת המזון אומר: "הרחמן יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם..." והלא אסור להתפלל על בעשה נסים? והשיב בעל "ישועות יעקב", "יש להבדיל בין גס גלוי וידוע לרבים לגס סבסתר. אשה מעוברת, למשל, אסור לה להתפלל על שנוי מין העובר מוכר לגובה או להיפך, שכן לכשיקרה הנס איש לא ידע עליו מאומה. מה שאין כן גלוי ומפורסם ברבים שמותר להתפלל עליו. כי, כשהגס מפורסם, עד שהכל מכירים שמאת ה' היה פלא כזה... אם כן לעומת מה יימנכין לו כחוכיות מחמת הנס שנעשה לו, זכות חדש נוסף לו (מפני) שעל ידו נתפרסם שמו של הקב"ה".

14. בנוסחים הקדומים של תפילה, "על הנסים" היו מסיימים בבקשה: "וכן עשה עמנו ה' אבינו א נסים ונפלאות ונודה לשמן" או, "כשם שעשית נסין לראשונים כן תעשה לאחרונים ותושיענו בימים האלו כבימים ההם". בנוסח שלנו חסרה בקשה זו. האחרונים השימוטו אותה עקב אותו קושי כפי שבעל ה"תבואות שור" הקשה על ההלכה בדבר אמירת "הרחמן" מתוך כך אסור להתפלל על גס, שמנכין מזכותו. ברם, כפי שהוכחנו ב"בירור", נס חנוכה" שהנס בהדלקת המנורה היה ע"ד לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, אין ספק שמותר להתפלל על גס כזה, כפי שיטתו הקדמונים.

15. על מעשה נס, שעיקרו - אות השגחה - גשמת ממנו, כגון שהעובר ישנה מינו מוכר לגובה, אין להתפלל. לא כן על נסים שנעשו ביצואת מצרים ובמתן תורה או בימי חנוכה, כי נסים המביאים לקידוש ה' מותר להתפאר בהם ולעיתים אף להתפלל עליהם.

16. הרמזן הוא כן ועין מיס ארין בכ"ש דאנין דמוכח בברכות שאין להתפלל שיעשה לו נס מימ כיון שאומר יעשה לנו לשון רבים שפיר דמי ולכן בנוסח שאחר נשיאת כפים לא יאמר ויעשה די נסים דק ויעשה לנו וגם יש לחלק דכנן הויה דמלחמת השמונאי שהנסים חין דין טבע העולם לא היה תפלה שוא אבל צריך ליתר מלהתפלל שיעשה לו נס היוצא מדרך טבע העולם ואין ראיה מעובדא דר"ח בן דים דרב נבירי וע"ד ותנורו אומר ויקם ע"ש:

17. בעניני דינא בתורת קדושת חנוכה, דרשתי ביסוד הנס של היום הראשון, שהיה מהשארית מעט השמן כד' הס"ג, שזה לא ה' מאי אפשרות של גס על לא דבר, כי זה נאמר רק בענין נס שע"פ נביא, שע"פ מוגבל הוא מצד של השליחות ע"י כח בשר דם. אבל בגס שנעשה בלא גורת נביא רק מרעונו עילאה חיד ד' חקצר לחודש יש מאין, אמנם עיקרא דמילתא הוא מפני המצוה של שמן זית, שאם ה' כל השמן כלה, ותחדשה בריאה, אין זה בכלל שמן זית, ושיטת רש"י מנחות פ"ט בחיטים שירדו בעבים, שלא ע"י גס כד' תחוס' שם, היא משום דע"י גס בריאה אחרת היא ואינם בכלל חיטים כלל, ולא צריך קרא דמשבוחיכם למעטם. דהו קטניות ושאר מינים, חז"ל אין זה שמן זית, והיה הכרח להשאיר מעט, וע"י היה הנס גם ביום ראשון וגרם לקביעות שמונה ימים.

אינא 330 - אינא 24

237-8

18. ביתך בבחילה ובזון סקדך על פינו והראת בכנינו ושמתו בתקוט. וה' לכאור' הוא כבול לסין נפרס מיס בנה ביתך בבחילה' הרי לא יהי' בבחילה' רק יהי' של אש וגם מיס ובזון מוקדך הו"ל לומר ובזון אותו בבחילה' אך נראה רבאן פרסו ס'ס דעו"ס כפסכת מעשר שני דתחלה יהי' נבנה הבה"ס ע"י מלכות ואח"כ יהי' כיון שלו יהי' באש ילכך, סרויק זה הימב כגמס החפלה דחל' אנו ספקיים בנה ביתך בבחילה' ע"י אדם ואח"כ ובזון מוקדך שיהי' על ידך יהי' על פכנו ונראה בכנינו דודיק וא"ש :

256

19. אתה חסום הרחם ציון כי עת לחנה כי בא מעד' ויקודש שמו הגדול בישראל ובעמים למען ולמען עמו ונחלה, בשדוד הסבב ובנסים גלויים, ומתוך צרה ימציא מרות ורחוה - עת צרה הוא יעקב וממנה ונחש. ואף על פי שאין מוכרין מעשה נסים, (ברכות דף ס) אבל שונים הנסים המובטחים לנו על ידי הנביאים, שבהם עתידים לבוא - וספיר אומרים "הרחמן הוא יעשה לנו נסים, כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה" (אירש ק"י בכ"ד שור שבת כב).

אינא 330 - אינא 24